

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності
Кафедра суспільно-гуманітарних наук**

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

3. ФІЛОСОФІЯ

освітньо-професійної програми **Середня освіта (Фізична культура)**
підготовки **бакалавра**
за галуззю знань **01 Освіта/Педагогіка**
спеціальності **014 Середня освіта**
за предметною спеціальністю **014.11 Середня освіта (Фізична культура)**

Вінниця 2025

Робоча програма освітнього компонента 3. Філософія з підготовки бакалаврів за галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

РОЗРОБНИК

Ігор ЛИСАК, кандидат філософських наук, старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук.

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету педагогіки та фінансово-економічної діяльності «28» серпня 2025, протокол № 1

Голова д-р. пед. наук, професор кафедри науково-природничих та математичних дисциплін
Наталя МИСЛІЦЬКА

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми Середня освіта (Фізична культура)

 канд. наук з фізичного виховання та спорту
Юлія ПАЛАМАРЧУК

Робочу програму розглянуто і схвалено на засідання кафедри суспільно-гуманітарних наук
«27» серпня 2025 року, протокол № 1

Завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук

 доктор філософії, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Ігор КУШКО

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>01 Освіта/Педагогіка</i>	Статус освітнього компонента <i>Обов'язковий</i>
Змістових модулів - 2	Спеціальність <i>014 Середня освіта (за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура))</i>	Рік підготовки 2-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр 3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 1,9		Лекції 26 год.
		Семінарські 22 год.
	Самостійна робота 42 год.	
	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Вид контролю: екзамен

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета, завдання освітнього компонента

Мета: формування цілісних уявлень про зародження та розвиток філософського знання, а також про сучасні філософські проблеми світу, людини та суспільства.

Завдання: формування високого рівня філософської культури та раціонального мислення майбутнього бакалавра, вірного розуміння сутності сучасних світоглядних проблем, їхніх витоків і теоретичних варіантів вирішення, в також принципів та ідеалів, що формують мету, засоби та характер діяльності людини.

2.2. Програмні компетентності

2.2.1. Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

2.2.2. Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

2.2.3. Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

2.3. Результати навчання

2.3.1. Програмні результати навчання за освітньо-професійною програмою:

РН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук(відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

2.3.2 Результати навчання за освітнім компонентом:

У процесі засвоєння змісту освітнього компоненту здобувачі освіти повинні:

знати:

- історичні типи філософії, основні парадигми філософствування;
- основні галузі філософського знання (онтологія, гносеологія, логіка, філософська антропологія, етика, естетика, соціальна філософія);
- основні форми буття і сутність діалектики;
- походження свідомості, форми і структура свідомості;
- шляхи пізнання світу, функціонування знання в сучасному інформаційному просторі, особливості взаємозв'язку науки, техніки з сучасними соціальними і етичними проблемами;
- форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок;
- умови формування особистості, її свобода, відповідальність за збереження життя, природи, культури.

вміти:

- обґрунтувати свою світоглядну та громадянську позицію;
- застосувати одержані знання про вирішення професійних завдань, при розробці соціальних та екологічних проектів, організації між людських відносин;
- науково аналізувати соціально значущі проблеми й процеси, факти і явища суспільного життя; розуміти і об'єктивно оцінювати досягнення культури, пояснювати феномен культури та цивілізації;
- володіти методологією і методами пізнання, творчої діяльності, здатністю до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем, досягнення консенсусу.

3. Програма освітнього компонента

Змістовий модуль 1.

СУТНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ЇЇ РОЗВИТКУ.

Тема 1. Вступ. Філософія як специфічний тип знання.

Поняття „філософія”. Місце філософії в самопізнанні людини. Основні джерела філософії: міфологія, релігія.

Світогляд як духовно практичне засвоєння світу. Структура світогляду. Типи світогляду. Світовідчуття, світосприйняття, світорозуміння. Предмет і функції філософії. Філософія в системі культури.

Тема 2. Філософія стародавнього світу.

Історія філософії як сходження до вершин людського самопізнання.

Проблема позбавлення людини від страждань у філософії Стародавньої Індії. Проблеми філософії Стародавнього Китаю.

Антична філософія: особливості розвитку, морально-етична спрямованість.

Тема 3. Філософія європейського середньовіччя та епохи відродження.

Загальна характеристика доби середньовіччя. Зміни у світогляді під час переходу від античності до середньовіччя. Роль християнства у формуванні середньовічної філософії. Основні проблеми та досягнення філософії доби середньовіччя в Європі та Візантії.

Філософія Відродження: гуманістичний характер; науково-природничі погляди; соціально-політичні ідеї; етика Ренесансу. Проблема людської особистості.

Тема 4. Філософія нового часу. Класична німецька філософія.

Якісно нова спрямованість філософії в епоху ранніх буржуазних революцій в Європі. Пошуки продуктивного методу пізнання: сенсуалізм, раціоналізм.

Класична німецька філософія. Моральний смисл обмеження людського розуму і розширення меж віри. Особливості та досягнення класичної німецької філософії.

Тема 5. Філософія XIX -XX століть.

Перегляд класичної моделі світорозуміння у філософії XIX-XX століть. Програми радикального оновлення філософії - позитивізм, філософія життя.

Некласична філософія XX століття: основні напрямки та їх особливості. Критика цінностей західних техногенних цивілізації, відмова від проєктів тотального перевлаштування світу, сцієнтизм та антисцієнтизм, проблеми ірраціонального та несвідомого, екзистенціальна філософія. Проблема знання та мови у філософії.

Тема 6. Філософська думка в Україні.

Джерела української філософської культури. Становлення українського неоплатонізму XIV- XVI століть. Філософська думка українського ренесансу. Специфіка реформації в Україні. Зародження професійної філософії в культурно-освітніх центрах України: Острозькій та Києво-Могилянській академіях.

Г.Сковорода — родоначальник української класичної філософії. Філософія Т.Г. Шевченка.

Академічна філософія XIX століття: особливості, напрямки і основні філософські ідеї. „Культурне відродження" 20-х та філософське відродження 60 -х років XX століття. Сучасна філософська думка в Україні. Філософська думка української діаспори.

Змістовий модуль 2.

ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ.

Тема 7. Проблема буття у філософії.

Поняття «онтологія», «буття». Фундаментальне значення проблеми буття в філософії. Основні виміри буття (буття речей, природи, людини, духовного і соціального).

Практичні витоки людського поділу реальності на об'єктивну та суб'єктивну. Реальність буття та небуття. Єдність матерії, руху, простору, часу. Людська діяльність як особливий спосіб саморуху об'єктивної і суб'єктивної реальності.

Свідомість людини як діалектичне співвідношення об'єктивної та суб'єктивної реальності, як духовний спосіб орієнтації людини в реальності буття, що розвивається.

Проблематика походження, розвитку і сутності свідомості. Свідомість і мова. Структура та функції свідомості. Свідомість та самосвідомість, свідоме, підсвідоме, несвідоме. Загадкові явища людської свідомості та психіки.

Тема 8. Основи філософського вчення про розвиток.

Діалектика як вчення про розвиток і універсальні зв'язки. Загальні ознаки і людський критерій розвитку.

Принципи діалектики. Категорії діалектики. Закони діалектики, їх методологічне та світоглядне значення.

Антиподи діалектики: софістика, метафізика.

Тема 9. Основний зміст пізнавальної діяльності.

Поняття «гносеологія». Проблема пізнання у філософії. Поняття пізнання та його рівні. Об'єкт і суб'єкт пізнання. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне пізнання. Опосередковане та безпосереднє пізнання. Логіка та інтуїція. Пізнання та творчість.

Методологія. Метод як усвідомлений спосіб пізнавальної діяльності. Методологічний арсенал науки. Пізнання і знання. Проблема істини.

Тема 10. Філософський аналіз суспільства.

Поняття суспільства у філософії. Основні підходи до розуміння суспільства.

Роль географічного природного середовища у житті суспільства. Демографічні чинники суспільного розвитку. Матеріальні основи розвитку суспільства. Політична система суспільства. Громадське суспільство: поява, основи, ознаки.

Сутність та структура духовного життя суспільства, поняття „культура" як єдність матеріальних і духовних цінностей, вироблених людством.

Історична різноманітність і єдність типів суспільства. Формация і цивілізація. Сучасні концепції суспільного розвитку, його критерії.

Тема 11. Філософська концепція людини.

Філософська концепція людини — основа наук про людину. Сутність людини. Праця і мова - фактори становлення й розвитку людини.

Проблема людини в історії філософії. Типологія особи. Проблема відчуження людини та шляхи її подолання. Діалектика взаємодії людини і суспільства.

Самореалізація особи. Роль особистості в історії. Самоцінність людського життя. Сенс життя людини. Проблема людського щастя. Аморальність використання людини як засобу.

Тема 12. Цінності в житті людини і суспільства.

Поняття «аксіологія». Місце аксіології в системі культури. Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей. Структура цінностей.

Цінність як ядро духовного світу людини. Проблема суб'єктивного вибору. Цінність і ціль. Цінність і життєвий смисл. Цінність як регулятор поведінки людини. Базові цінності людського буття. Цінність орієнтації. Вищі духовні цінності. Поняття про духовну досконалість.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	аудиторні	у тому числі		
лекції			семінари	сам. роб.	
Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ЇЇ РОЗВИТКУ (35 балів)					
Тема 1. Вступ. Філософія як специфічний тип знання.	5	3	2	1	2
Тема 2. Філософія стародавнього світу.	7	3	2	1	4
Тема 3. Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження.	8	4	2	2	4
Тема 4. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.	8	4	2	2	4
Тема 5. Сучасна світова філософія.	8	4	2	2	4
Тема 6. Філософська думка в Україні.	4	2	2		2
Модульна контрольна робота №1	2	2		2	
Разом за змістовим модулем 1	42	22	12	10	20
Змістовий модуль 2. ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ (35 балів)					
Тема 7. Проблема буття у філософії.	12	6	4	2	6
Тема 8. Основи філософського вчення про розвиток.	8	4	2	2	4
Тема 9. Філософія пізнання.	8	4	2	2	4
Тема 10. Філософський аналіз суспільства.	8	4	2	2	4
Тема 11. Філософська концепція людини.	5	3	2	1	2
Тема 12. Цінності в житті людини і суспільства.	5	3	2	1	2
Модульна контрольна робота №2	2	2		2	

Разом за змістовим модулем 2	48	26	14	12	22
УСЬОГО ГОДИН	90	48	26	22	42

5. Теми семінарських занять

№ з/п	№ модуля/ теми	Назва теми	К-сть годин
1	1/1-2	Предмет філософії, філософія стародавнього світу.	2
2	1/3	Філософія середньовіччя та Відродження.	2
3	1/4	Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.	2
4	1/5	Сучасна світова філософія.	2
5	1/1-6	Модульна контрольна робота №1	2
6	2/7	Проблема буття у філософії.	2
7	2/8	Основи філософського вчення про розвиток.	2
8	2/9	Основний зміст пізнавальної діяльності.	2
9	2/10	Філософський аналіз суспільства.	2
10	2/11-12	Філософська концепція людини. Цінності в житті людини і суспільства.	2
11	2/7-12	Модульна контрольна робота №2	2
	Разом		22

6. Теми практичних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	№ модуля / теми	Назва теми	К-сть годин
1	1/1	Вступ. Філософія як специфічний тип знання.	2
2	1/2	Філософія Стародавнього світу.	4
3	1/3	Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження.	4
4	1/4	Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.	4
5	1/5	Філософія XIX -XX століть.	4
6	1/6	Філософська думка в Україні.	2
7	2/7	Проблема буття у філософії. Духовний вимір людського буття.	6
8	2/8	Основи філософського вчення про розвиток.	4
9	2/9	Основний зміст пізнавальної діяльності.	4

10	2/10	Філософський аналіз суспільства.	4
11	2/11	Філософська концепція людини.	2
12	2/12	Цінності в житті людини і суспільства.	2
	Разом		42

9. Методи та технології навчання

Методи викладання освітнього компонента З Філософія спрямовані на розв'язання навчальних завдань.

Вибір методів і технологій викладання та навчання здійснюється залежно від мети заняття, змісту, навчальних можливостей здобувачів освіти, особливостей особистості викладача, матеріально-технічного забезпечення.

Засоби навчання, які застосовуються при викладанні дисципліни є словесні, наочні й практичні. Серед форм та методів подачі навчального матеріалу з ОК З Філософія застосовуються:

1. Структурно-логічне навчання: поетапна організація системи навчання, що забезпечує логічну послідовність постановки і вирішення дидактичних завдань на основі поетапного відбору їх змісту, форм, методів і засобів із урахуванням діагностування результатів;

2. Контекстне навчання: ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності, як навчальної, наукової, так і практичної.

3. Проблемне навчання, яке здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку студентом знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу.

Подані матеріали дозволяють здобувачу освіти самостійно планувати терміни та обсяги змістової складової навчальної діяльності, прогнозувати її результативність

За рівнем активності: пояснювально-демонстраційний, дослідницький.

За функцією: усне викладання матеріалу, закріплення, самостійна робота щодо засвоєння навчального матеріалу, перевірка і оцінка знань та умінь.

Самостійна робота студентів включає дві складові: самостійна підготовка до аудиторних занять, до занять у режимі онлайн, підготовка до тематичного тестового контролю та рубіжного контролю.

10. Методи та форми контролю

Методами та формами контролю результатів навчання є: екзамен; стандартизовані тести; реферати; есе; презентації та виступи на наукових заходах.

Форми контролю знань здобувачів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (екзамен).

Поточний контроль знань здобувачів освіти включає оцінку за практичну та самостійну роботу.

Модульний контроль знань здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання (усно). Екзаменаційні білети повинні бути затвердженими в установленому порядку.

Екзамен є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС - A, B, C, D, E, FX, F).

Критерії та засоби оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Критеріями ефективності запланованих результатів навчання є глибина та дієвість знань, системність та усвідомленість знань.

Методами і засобами оцінювання підготовки до занять та виконання практичних завдань виступають: усний контроль (індивідуальне і фронтальне опитування студентів); засоби письмового контролю (тестові завдання, контрольні роботи, ситуаційні задачі), індивідуальні завдання – написання наукових рефератів.

Рейтингова система оцінювання дозволяє врахувати рівень знань, поточну підготовку студентів до аудиторних занять та визначити рівень засвоєння навчального матеріалу окремої теми. Підсумкова оцінка виставляється після складання екзамену за рейтинговими показниками.

Норми і критерії оцінювання знань Запланованих програмних результатів навчання

Оцінка «відмінно» (рівень досягнень А, бали 90-100). Здобувач освіти відповідно до програми виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної і додаткової літератури, сформулював повні відповіді на всі поставлені запитання, виявив креативність та вміння творчого застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань; має загальний високий рівень ерудиції та культури мови, здатний до самостійного поповнення надбаних знань і умінь у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.

Оцінка «добре» (рівень досягнень В, бали 82 - 89). Здобувач освіти міцно засвоїв програмний матеріал, вміє логічно і послідовно його викласти, має повні та системні знання з дисципліни, точно формулює означення й правила, не допускає істотних помилок у відповідях на запитання, вільно оперує навчальним матеріалом дисципліни, знає наукову й довідкову літературу, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань.

Оцінка «добре» (рівень досягнень С, бали 75 - 81). Здобувач освіти

виявив системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної літератури, виявив уміння застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань, глибоко розуміє матеріал. Знання здобувача освіти з окремих тем мають неповний характер, немає достатньої самостійності в аргументації відповідей, у відповідях він допускає недоліки, які може самостійно виправити.

Оцінка «задовільно» (рівень досягнень D, бали 64 - 74). Здобувач освіти виявив знання основного навчального матеріалу в необхідному для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності обсязі, вияв поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, давав неповні відповіді на поставлені запитання із застосуванням певних штампів, виявив уміння репродуктивного вирішення практичних завдань, у процесі їхнього виконання допускав суттєві помилки, які міг усунути лише за допомогою викладача.

Оцінка «задовільно» (рівень досягнень E, бали 60 - 63). Здобувач освіти володіє навчальний матеріал поверхово й фрагментарно.

Оцінка «незадовільно» (рівень досягнень FX, бали 35 - 59). Здобувач освіти не засвоїв переважної частини програмного матеріалу, має поверхове, фрагментарне уявлення про освітній компонент, допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, на більшість запитань не давав відповіді, не здатний використати наявні знання під час виконання простих практичних завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до повторного складання.

Оцінка «незадовільно» (рівень досягнень F, бали 1-34). Здобувач освіти не опанував навчальним матеріалом, не має знань із більшої його частини, не дає відповіді на більшість поставлених завдань, не спроможний самостійно опанувати програмним матеріалом і потребує повторного вивчення дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА															Сума
Змістовий модуль 1 35 б.							Змістовий модуль 2 35 б								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР	T7	T8	T9	T10	T11	T12	МКР	Екза мен	100
4	4	4	5	4	4	10	5	4	4	4	4	4	10	30	

Шкала оцінювання

№ з/п	Сума балів підсумкового контролю	За шкалою ECTS	За національною шкалою
			Для екзамену
1.	90-100	A	відмінно
2.	82-89	B	добре
3.	75-81	C	добре
4.	64-74	D	задовільно
5.	60-63	E	задовільно
6.	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

11. Рекомендована література

11.1. Базова

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : підручник. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2018. 430 с.
2. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Мала академія Наук України, 2017. 238 с.
3. Гринів О. Історія української філософії. Львів : Тріада плюс, 2015. 302 с.
4. Губерський Л. Філософія. Харків : Фоліо, 2017. 621 с.
5. Історія філософії : підручник / за ред. д-ра філос. наук, проф. В.І. Ярошовця; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. Ужгород : Патент, 2014. 839 с.
6. Кислюк К. В. Філософія: навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. 3-тє вид., випр. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
7. Петрушенко В.Л. Філософія. Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії: навч. посіб. Нац. ун-т "Львів. політехніка". 2-ге вид., випр. – Львів : Вид-во Львів. політех., 2019. 594 с.
8. Світ філософії у запитаннях та завданнях: навч. пос. для студ.-бакалаврів тех. закладів вищої освіти / за ред. О.В. Бондаренко. – Запоріжжя : ФОП Мокшанов В.В., 2021. 292 с.
9. Філософія : підруч. для студ. ВНЗ / Л. В. Губерський та ін. – вид. 2-ге, перероб. і допов. Харків : Фоліо, 2018. 620 с.
10. Філософія : підручник / В.С. Бліхар М.М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. видан. 2-ге, перероб. та допов. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
11. Філософія: словник термінів та персоналій / В. С. Бліхар, М. А. Козловець, Л. В. Горохова, В. В. Федоренко, В. О. Федоренко. Київ: КВІЦ, 2020. 274 с.
12. Філософія : підруч. для здобувачів вищ. освіти / О.В. Рябініна та ін.; за ред. О.В.Рябініної, Л. І. Юрченко. Харків : вид-во Іванченка І. С., 2021. 285 с.
13. Шепетяк О. М., Шепетяк О. Т. Філософія : підруч. Львів : Місіонер, 2020. 784 с.

11.2. Допоміжна

1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : підруч. для ВНЗ. вид. 4-те, випр. та допов. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 551 с.
2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: навчальний посібник для підготовки до заліку та іспиту. Харків: Право, 2021. 136 с.

3. Забужко О. С. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. передм., упоряд. Р.Семків. 5-те вид., переглянуте і допов. Київ: Комора, 2017. 300 с.
4. Захара І. С. Українська філософія : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 353 с.
5. Громов В.Є., Тарасова Н.Ю. Історія філософії в питаннях та відповідях: навч. посіб. Дніпропетровськ : НГУ, 2016. 165 с.
6. Книш М. М., Котик Л.І. Глобальні проблеми людства: навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 330 с.
7. Конспект лекцій з дисципліни "Філософія": навч. посіб. / Г. О. Арсентьєва та ін. Запоріжжя : ЗНТУ, 2015. 133 с.
8. Назар П. С. Філософія людини та особистості: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : Сталь, 2018. 577 с.
9. Попович М. В. Філософія свободи. упоряд. Л. Ф. Артюх, Н.Б.Вяткіна; передм. Н. Б. Вяткіної. Харків : Фоліо, 2018. 523 с.
10. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / пер. з нім. В. Кебуладзе. Київ : Дух і Літера, Ін-т реліг. наук св. Томи Акв., 2018. 544 с.
11. Філософія : навч.-метод. посіб. (у схемах і таблицях) / за наук. ред. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 184 с.

11.3. Інтернет-ресурси

1. Бібліотека українських підручників. Українські підручники онлайн. Розділ: «Філософія». URL: <https://westudents.com.ua/predmet/34-f%D1%96losof%D1%96ya.html>
2. Данильян, О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2018. 430 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/pidr_filos_2018.pdf
3. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>
4. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
5. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. видан. 2-ге, перероб. та допов. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. URL: <http://surl.li/hhnspl>
6. Конспект лекцій з дисципліни "Філософія" : навч. посіб. / Г. О. Арсентьєва та ін. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2015. 133 с. URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/7278/4/Lecture_notes.pdf